

KDO JE ZMAGAL V PROŠLI VOLILNI BORBI?

STAVKE PO DEŽELI SO PRIČA DA JE VSE KAKOR JE BILO

Politiki obljublajo kar kdo hoče, a brez pritiska se niti "prijatelj" ne spomnijo

Energičnost socialistov v unijah jamstvo za uspehe. — Bodočnost industrialnih unij

POL milijona dolarjev, ki so jih razne družbe in policijski organi izdali za solzavice in za druga bojna sredstva proti "drhali", ni bilo izdanih zamanj. To danes dobro razumejo stavkarji v Readingu, mornarški in skladiščni delavci v San Franciscu in drugih lukah ob Pacifiku, delavci v new-yorskem pristanišču in še marsikje, kjer so delavci zastavkali. Stavk pa je bilo te tedne zelo velike in še več se jih obeta, kajti ker delavstvo nima politične moči, da si bi svoj položaj lahko uspešno izboljševalo s pomočjo socialnih postav, se v boju za v'sje plače, krajši delavnik in za izboljšanje delovnih razmer poslužuje stavker, ker so stavke v teh okoliščinah edino izdatno sredstvo.

Stavkati ni prijetno. Treba je piketirati, treba je včasih vtrajati tedne in mesece, treba je čestokrat trpeti pomankanje in v slučaju poraza je marsikdo ob delo in prične se močno romanje za drugim. Ampak karati za nizko plačo mesec za mesecem leto za letom pa je tudi nevzdržljivo.

Ker delavci vedo, da so družbe spet v stanju znatno dvigniti mezd, to od njih tudi pričakujejo, in ker se same ne menijo za to svojo dolžnost, jih je treba v to opozoriti z u-stojno, in če še to ne izda, je izhod stavka. Dividend so kompanije letos izplačale več kot kdaj prej od l. 1930 naprej in mnoge so naklonile delničarjem celo višje kot leta 1929 ali leta 1928. Plače pa so povprečno okrog 40 odstotkov nižje kakor takrat za veliko večino delavcev.

Organizatorična kampanja je v zamahu med delavci v jeklarski in v avtni industriji, med delavci v tovarnah gumijastih avtnih obročev in drugih izdelkov iz kavčuka, v tekstilni industriji itd. Kampanja za ugraditev industrialnih unij v

Naval fašističnih sil na Španijo

New deal ohranjen, in solzavice, ječe ter krepeljci tudi

U Readingu imajo šerifa — piše se John C. Cook — ki pravi, da mu prostora v ječah za stavkarje ne bo zmanjkalo. Ta mož postave stori kolikor more, da bi Berkshire Knitting kompaniji pomagal streti stavko tkalniških delavcev. Dne 5. decembra je vrgel v ječo 147 piketov, med njimi 43 žensk. Vsak izmed njih je bil obojen na globo, in ker je niso mogli plačati, bodo morali ostati v zaporu 30 dni. Šerif jih je obtožil, da so ovirali "promet na trotoarju". Ker je bilo v readeški okrajni ječi prostora samo za dvajset žensk, so ostale poslali v okoliške zapore.

Kaj je z zavarovanjem proti brezposelnosti?

Dvaintrideset držav ameriške Unije se še ni nič pobrigalo za predloge o zavarovanju proti brezposelnosti, čeprav jim je administracija v Washingtonu to priporočila. Poslanici imajo dohodke in se pač ne brigajo za usodo brezposelnih.

Španija ne sme biti izgubljena

Navidezno ima fašizem vsled svoje precizne discipline prednost — vrh tega pa tudi zato, ker zastopa ohranitev starih tradicij, ki jih povečuje zaradi privlačnosti s čokoladno skorjo. A vendar je ljudska fronta v Španiji dokazala, da enoten delavski razred lahko uspešno kljubuje ne samo reakciji v domači deželi, ampak tudi Hitlerjevi in Mussolinijevi invaziji. Ni je moči, ki bi mogla premagati delavstvo, ako je složno! — Na sliki na desni je članica španske milice Lila Imbert, ki je prišla v Mehiko apelirati za pomoč lojalistom v Španiji.

J. S. Z. podvzela smotreno akcijo za gmotno pomoč delavstvu v Španiji

Federacija SNPJ v Clevelandu na delu pri zbiranju doneskov. Upravni odbor SNPJ odobril sklep federacije. — Anton Garden vodi delo pri zbiranju prispevkov v področju JSZ. Nabiralne pole in pisma razposlana

V Avstriji je zbiranje prispevkov v pomoč delavcem v Španiji zločin. Krivce oblast kaznuje z dolgimi zapornimi kaznimi. V Nemčiji in Italiji pa je tudi tajna akcija v korist

delavske stvari v Španiji nemo-goča, dočim mora skozi državno blagajno vse nemško in vse italijansko ljudstvo podpirati fašistično kontrarevolucijo in pobijanje španskega civilnega prebivalstva.

JSZ ali pa na iniciativo posameznih članov zbralo septembra, oktobra in novembra kakih \$300. Nekateri so poslali vsote direktno, druge so bile poslane imenovanemu odboru skozi urad JSZ.

V Zd. državah je delavstvo politično svobodno in lahko podpira kogar hoče. Bil bi zločin, če bi naše španske tovariše pustili v milost in nemilost Hitlerjevemu in Mussolinijevemu fašizmu in jim ne nudili nikake pomoči.

J. S. Z. je meseca septembra urgirala posamezne klube sklicevati shode v znak solidarnosti s španskim ljudstvom, ki se bori za svojo svobodo, in za zbiranje prispevkov za nakup živil, obleke, zdravil in drugih potrebščin, ki jih pošilja v Španijo iz te dežele poseben odbor pod načelstvom David Dubinskyja. On je predsednik velike unije I. L. G. W. Vsega skupaj se je v področju klubov

Vendar pa se je izkazalo, da brez organizirane akcije ne bo večjega uspeha. V petek 3. decembra se je vršila prva seja nove eksekutive JSZ, na kateri je bilo poročano o dosedanjih lokaliziranih akcijah v pomoč španskim lojalistom in o programu eksekutive JSZ, ki je bil priobčen v Proletarcu z dne 2. decembra. Bilo je sklenjeno, da se pošlje pismen apel vsem društvom naprednih podpornih enot in zvez in klubom JSZ ter nabiralne pole. Ker je sli-čna akcija podvzela cleveland-ska federacija SNPJ in jo odobril upravni odbor SNPJ, pri-poroča eksekutiva JSZ sodru-

gromov na leto. Večinoma si niti tega ne bodo mogli privo-sčiti. Restavracije bodo ravno ta-ko pod kontrollo. Vsake hrane kakršno se težko dobi, bo-do morali kupovati 20 odstot-kov manj. Na goste pa vlada apelira, da naj gostilničarjevo dolžnost do domovine upošte-vajo in ne zahtevajo preveč. Nekaj slihnega se je godilo med vojnjo tudi v Zd. državah. Lastniki restavracij so gostom računali hrano, ki jim je niso dal in gost je bil patriotičen, če je plačal in molčal. Ako je go-drnjal, je bil pa "progerman".

(Nadaljevanje na 4. strani.)

NEMČIJA IN ITALIJA NIČ VEČ NE SKRIVATA PODPORE GEN. FRANKU

Svetovna vojna v miniaturi. — Umazana vloga klerikalizma. — Pomoč, ki jo moramo dati

FAŠIZEM je najgrozovitejša poglavje v povojni zgodovini Evrope. Na vesti ima nič koliko zločinov. Na primer teror v Italiji in v Nemčiji, s katerim sta si Mussolini in nato Hitler podjarmila vsak svojo državo in ljudstvo. Poslužila sta se umorov in mučnic, da sta uničila opozicijo. V Italiji je "duce" storil vse v svoji moči, da uniči kulturno življenje naprednih primorskih Slovencev, kar se mu je posrečilo v par mesecih. Nato pa se je lotil tudi zatiranja veronauka v slovenskem jeziku in onemogočil je tudi katoliške liste v slovenskem jeziku, vžlic svoji zvezi s papežem. Hitler pa se je ovekovečil s "čiščenjem" arijske rase, in z decimiranjem židov.

Toda eden največjih zločinov, kar jih je fašizem dozdej izvršil, pa so napadi Mussolinijevih in Hitlerjevih bombnih aeroplanov na civilno prebivalstvo Madrida.

Slike razmesarjenih otroških trupel na madridskih ulicah bodo ostale in pričale bodočim rodovom o barbarski fašistični dobi, ki je svoja zverska dejanja ogrinjala s plaščem boja za "krščanstvo" in "civilizacijo" proti "komunizmu".

Italijanski in nemški vojaški letalci so s svojimi bombami pobili že mnogo madridskega prebivalstva. Toda samo bombe jim niso bile dovolj, pa so začeli nato sipati na mesto še strupene pline, kajpada "za krščanstvo in kulturo". Fašisti so ne-kaj časa trdili, da plina ne rabijo, toda posebna angleška komisijska, ki je prišla v Madrid, da prouči položaj na licu mesta, je brzojavila v London po maske proti plinu. . . V bolnicah je ista komisija obiskala ljudi, katerim je plin iz fašističnih letal opalil pljuča. Poročala je, da je že prvi napad s plinom zahteval dve človeške žrtvi. Mnogi, ki so bili prizadeti, pa bodo čutili posledice do konca svojih dni.

Tudi materialna škoda, ki jo povzročajo fašistični letalci s sipanjem bomb na Madrid, je ogromna. Marsikje so zane-tile požar. Veliko hiš je zgorelo. Ranjencev je polne bolnišnice. Mnogim so drobci bomb ali kamenja, ki je letelo naokrog po eksplozijah, spalo obraz, ali so izgubili ude ali pa dobili druge težke poškodbe, ki so jih pohabile za vse življenje. To niso vojaki, ampak delavci iz tovarn, mali trgovci, žene, otroci in starci.

General Franco in njegov klerikalni propagandistični štab trdita, da osvobojijo Španijo. Ampak če bi Španci mogli, bi generala Franca in vse njegove oprode poslali na dno pekla. To bi že davno storili, ako bi bil Franco odvisen le od pomoči, kolikor mu jo dajo reakcionarni Španci in cerkev. Toda Italija in Nemčija sta mu dali tankov in letal, pilote, topničarje in topove in Portugalska pa vojne ladje, Sir Percival Phillips je dne 3. decembra brzojavil z Gibraltarja londonskemu Daily (Nadaljevanje na 2. strani.)

KANONI NAMESTO MASLA

Kdor je danes v Nemčiji su-gramov na leto. Večinoma si niti tega ne bodo mogli privo-sčiti. Restavracije bodo ravno ta-ko pod kontrollo. Vsake hrane kakršno se težko dobi, bo-do morali kupovati 20 odstot-kov manj. Na goste pa vlada apelira, da naj gostilničarjevo dolžnost do domovine upošte-vajo in ne zahtevajo preveč. Nekaj slihnega se je godilo med vojnjo tudi v Zd. državah. Lastniki restavracij so gostom računali hrano, ki jim je niso dal in gost je bil patriotičen, če je plačal in molčal. Ako je go-drnjal, je bil pa "progerman".

(Nadaljevanje na 4. strani.)

Municipijska industrija edina, ki ne čuti nikake krize

Liga narodov je v svojem poročilu z dne 30. novembra objavila statistiko o gospodar-skem položaju in o stanju obratovanja posameznih indus-trij, iz katere je razvidno, da je bila municipijska industrija skozi prošla leta edina, ki ni občutila krize. Ne samo to, am-

dustriji za ubijanje in rušenje. S časniškimi poročevalci je bil pri volji govoriti samo dvakrat v življenju. Prvič jim je na vprašanje odgovoril, da bo na svetu mir, kadar bo človeštvo psihološko zrelo za mir. Zaharoff je sklepal kupčije v prodajanju municije najprvo z balkanskimi državami, potem pa s katerokoli, ki je hotela kupovati od njega. In skoro vse so se rade zanimale, kaj jim ima ponuditi in pod kakšnimi pogoji. Le malo dežel je, ki ni so bile njegove odjemalke. Postal je skrivnosten človek, kaj-ti ker je poznal tajnosti vseh

vlad, ni o nobeni govoril, da ne bi ničesar izdal. Zato je bil tudi gluha za vse apele časnikarjev, naj jim odgovori na to ali ono vprašanje. Postal je ne le eden najbogatejših, ampak tudi eden izmed najvplivnejših zakulisnih magnatov v Evropi in na svetu.

Prošli teden je umrl. Vse časopisje po svetu je pisalo o nje-mu, dasi ni storil ničesar ko-ristnega za človeštvo. Nagro-madil si je bogastvo na račun množic, ki ječe pod bremenom oboroževanja in dejal je, da je to njihna — ne njegova kriv-da!

SIR BASIL ZAHAROFF

Pak je bila edina, ki je kovala ogromne dobičke, dočim so mnoge druge morale ukiniti dividende. Sir Basil Zaharoff, ki ga vidite na tej sliki, je bil eden najslavitejših meštarjev in

Jetniški tabor Dachau je priča "svobode" v Nemčiji

Nemški diktator in njegovi ministri (za propagando in drugi) trdijo, da Nemčija še ni bila nikoli tako svobodna kakor je sedaj. Kljub temu so koncentracijski tabori zmerom polni. To leto je "osvobodil" ti-soče jetnikov, ne zato ker je v Nemčiji več svobode, ampak ker jih mučenje "ukrotilo", pa so jih spustili ven, da so napravili prostor drugim. Mnogi pa se nočejo "poboljšati" in so v zaporih že tri leta. Eden najbolj notoričnih jetniških taborov je Dachau na

Bavarskem, V njemu je nad ti-soč jetnikov. Toliko jih nam-reč nacijska oblast sama pri-znava. Večinoma so to politi-čni jetniki, toda v svrhu muče-nja ljudi, ki so zaprti radi pre-pričanja, so med njimi tudi zločinski tipi, kot roparji, ubi-jalci, moralni pokvarjenci itd. Politični jetniki so označeni za "protisocialen element" in pa za "sovražnike države". Mno-ga so zdravniki sterilizirali. Mučenje je neznosno, zato so samomorji med jetniki pogosti, veliko pa jih zbolijo ali zblazni. Tabor je ograjen okrog in

okrog z jarkom, nato z zidom in s stolpi za paznike, nato iz-ven obzidja z bodečim žičev-jem v dveh krogih, med njima pa se dan in noč sprehajajo fašistične straže. Dokler niso te-ga mučilnega kraja tako ogradi-li, se je nekaterim posreči-lo pobegniti. Par beguncev je nato dospelo v Francijo, od kjer so svetu sporočili, kaj po-čno nacijske beštije za žrtva-mi fašističnega terorja. Druga kazen je odvzem nemškega državljanstva. To nacijska justica največ opravi-čuje proti onim, ki so se srečno

umaknili v inozemstvo. Dne 3. dec. je vlada sporočila, da so ob državljanstvo pisatelj Tho-mas Mann, ki je eden najslovi-tejših nemških književnikov, Wm. Sollman, bivši socialistični minister notranjih zadev v pruski vladi, socialistični vodja Max Braun, bivši komunistični poslanec Wm. Koenen, pisatelj Konrad Heiden in več drugih. Zakon določa, da komur vla-da vzame državljanstvo, mu mora zapleniti tudi vsa imovi-na. To seveda kaj rada stori, ker je finančno bankrotirana in brez kredita.

V TEJ ŠTEVILKI

V tej številki je pregled vsebine Ameriškega družinskega koledarja za leto 1937. Priobčen je na 5. strani. Kako se slovenski klerikalci v Ameriki navdušujejo za krvoločnost generala Franca v Španiji, pove članek na 2. strani. Citajte, kako je dala "Tisoč in ena noč" franciskanu Hugo Brenu inspiracijo za pravljice o sovjetski Uniji in o milijonarjih v nji. Priobčen je na 4. strani. Kampanja za zbiranje prispevkov v pomoč španskim delavcem med ameriški Slovenci je zdaj organizirana. Pojasni vam poročilo na prvi strani. Na prvi strani je poročilo o "svobodi" v Hitlerjevi Nemčiji, o novem valu stavk v Zd. državah, o fašističnem rušenju Madrida, o grozotah civilne vojne (članek na 2. strani) itd. "Proletarec" je bojno glasilo slovenskih delavcev. Citajte in širite ga!

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol let: \$1.50; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobitve v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zalta
Business Manager: Charles Pogorelec
Assistant Business Manager: John Hal, Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Grozote civilne vojne in vzroki vojne

Vsaka vojna je grozovita. Ampak civilna vojna ima še svoje posebne grozote. Kdor čita v Proletarcu A. Serafimovičev roman "Železna reka", mu je jasno, kako strašna je bila civilna vojna v Rusiji. In poročila iz Španije nam pričajo, kako brezobzirno je klanje in rušenje na iberškem polotoku.

Civilna vojna v Španiji je prva vojna v Evropi, v kateri se uporablja vse nove iznajdbe v vojni tehniki in izpopolnitve, ki so jih tehniki v službi armad in municijske industrije izvršili po svetovni vojni. Italija je v Etiopiji sicer rabila vse svoje moderne pripomočke, toda imela je opraviti s primitivno, zelo slabo oboroženo etiopsko armado, zato je bilo razmerje nenakno. V Španiji pa imajo moderna vojaška letala, moderne tanke, strojnice najnovejših modelov in topove na obeh straneh.

Vojna v Španiji je nastala radi ekonomskih vzrokov. Plemstvo, kapitalisti in cerkev so na strani generala Franca, ki bo v slučaju zmage napravil iz Španije fašistično državo. Protežila bo posejudoče in zatirala ljudstvo. Z orožjem, vojnimi letali in municijo ga zalagata Nemčija in Italija. Portugalska mu istotako pomaga kolikor more. Finančno ga podpirajo španski kapitalisti, cerkev in reakcija sploh vepovsod. Lojaliste, to je, špansko ljudsko vladno, je začela poslednje tedne aktivno podpirati sovjetska Unija in precej vojnega materiala dobi po ovinkih iz Francije in nekaj iz Mehike, veliko pa ga izdeluje sama, posebno v Kataloniji. Dalje podpira Španijo moralno in gmoitno vse delavsko gibanje po svetu.

Civilna vojna v Španiji je svetovna vojna v miniaturo. Vojna v Španiji je vojna med fašizmom in demokracijo; vojna med kapitalizmom in socializmom; vojna Italije in Nemčije proti Sovjetski Uniji; vojna cerkve proti svobodnomislecem.

Krvava tragedija Španije je mednarodnemu delavskemu gibanju nauk, kako potrebno je, da se bori z vsemi danimi sredstvi za odpravo vzrokov, radi katerih nastajajo vojne in civilne vojne. Fašizem je treba poraziti in ustvariti ekonomsko uredbo na socialističnih načelih, kajti dokler se to ne zgodi, armade ne bodo odpravljene, razorožitve ne bo in dežele bodo trošile pretežni del svojih energij in dohodkov za "obrambo". Stara socialistična in komunistična mirovna gesla in točke v njihovih programih, ki določajo odpravo armad in vojnih mornaric ter razorožitev sploh, so v povojni dobi radi fašističnih diktatur izgubile praktično veljavo. V Franciji so danes vse stranke — vključno s komunistična in socialistična — za jačanje francoske oborožene sile. V to jih sili Hitlerjev tretji rajh. Dokler je bila Nemčija demokratska republika, je bilo delavstvu v Franciji lahko propagirati razoroževanje in pacifizem. Istotako delavstvu v Angliji. Toda že slučaj z Etiopijo je Angleži in Francoze poučil, kako negotov je mir, kadar prično rožljati s sabljo diktator, kot je Mussolini. Hotel je, da mora vse po njegovi volji — in šlo je, četudi so Angleži nekaj časa mislili, da ga bodo ostrušili in pripravili, da odstopi od svojih nakan. V resnici se je morala konca umakniti Anglija, ker se je admiraliteta bala, da bi v slučaju vojne z Italijo angleškemu brodogovju v Sredozemskem morju slaba predla.

Boljševiška Rusija je kmalu po novembrski revoluciji spoznala, da ji mirovna gesla ne bodo koristila. Skozi do revolucije so bili boljševiki nekompromisni sovražniki militarizma. Vsakega militarizma. Danes podpirajo ne samo svojega, ampak tudi v kapitalistični Franciji in Čehoslovaški, ker sta ti dve deželi v obrambnem paktu z USSR. Drugače tudi biti ne more, kajti vzroki za vojne so tu in dogodile se bodo, kajti čemu bi bilo sploh treba tako ogromnega oboroževanja, če ne zaradi vzrokov, ki sigurno privedejo v krvave konflikte!

Ameriška socialistična stranka še vztraja pri starem socialističnem programu proti vojni, za razpust armad in vojnih mornaric, in za osvoboditev podjarmljenih kolonij. V svoji načelni deklaraciji poudarja, da je proti vsaki vojni in da bo v slučaju novega vojnega spopada nasprotovala vstopu Zedinjenih držav v vojno neglede na kateri strani.

Teoretično je njen protivoini program lep in če bi ga bilo mogoče izvesti, bi bilo idealno. Ampak skušajte danes predložiti take točke v program socialističnih strank recimo v Franciji in na Češkem! Fašizem je na pragu, pa da bi se ne pripravili za oborožen spopad z njim? In pripravljajo se!

Oba fašistična diktatorja odprto priznavata, da je vojna sredstvo njune ekspanzivne politike. Ona prav nič ne skrivata, da bosta udarila kjerkoli in kadar koli bo prilika. Istotako odkritosrečni so japonski militaristi.

V takih razmerah je pacifistična propaganda v demokracijskih deželah neefektivna, ob enem pa lahko v prilog Italije in Nemčije. Ti dve deželi sta danes dinamič, ki mogoče vsak čas eksplodira.

Dolžnost zavednega delavstva v sedanji dobi fašističnih diktatur je borba za strmoglavljenje fašizma in nato rekonstrukcija družbe na socialističnem temelju. S tem bodo odpravljene vzroki za fašizem in vojne, drugače nikoli.

Strah pred zveličanjem in nebesi

Škofje, kardinali in papež bodo gotovo zveličani in v nebesih je pač veliko lepše kakor na zemlji. Človek bi mislil, da se ti ljudje vsled gotovosti zveličanja smrti nič ne boje, pa so jim zdravniki neprestano ob strani in kadar zbole, so pozvani specialisti, da jim podaljšajo življenje in s tem prikrajšajo na veselju, ki ga bodo deležni v rajju.

NEMCI IN MURI SE MOBILIZIRAJO ZA KLANJE V ŠPANJI

Španski rebeli, ki so podvzeli kontrarevolucijo, da strmoglavijo špansko ljudovlado, imajo vzhle čedalje bolj izdatni pomoči slabo srečo. Nemčija je poslednje tedne poslala v Španijo in v španski Moroko okrog 20.000 svojih najbolj izvežbanih vojakov in par sto na-
črjih letal in oklopnih trakov za potlačanje španskega ljudstva. Tu so čete, ki so jih mobilizirali španski fašisti za ojačanje svoje fronte proti lojalistom v Španiji.

Franciškanani poveljujejo mohamedanske Mure, ker koljejo Špance v "obrambo katoliške vere"

Vsi poročevalci vseh časopisov po svetu, ki niso udinjani fašistični propagandi, ugotavljajo, da je ogromna večina španskega naroda proti generalu Francu. Tudi katoliško špansko ljudstvo je proti Francu, kajti vsi mu smrtno zamerijo, ker je privlekel iz španskega Moroka tisoče mohamedanskih Murov, ki so bojevitni in krvoločni po naturi in koljejo brez usmiljenja in brez prizanašanja. Brez njih bi bila Francova fašistična kontrarevolucija zadušena v par tednih, oziroma je bi general Franco sploh pričeti ne bi mogel na način kakor jo je. A v njegovi nakani podjarmiti špansko ljudstvo mu tudi ta pomoč ni bila zadostna, zato sta mu priskočila odprto na pomoč Hitler in Mussolini, katoliška cerkev pa podpira njegovo divjanje od početka.

V Zed. državah vodijo propagando proti ustavni španski ljudski vladi, s katero je velika večina naroda, vsi klerikalni in drugi reakcionarni listi, med katerimi slovenski seveda niso izjema.

Francova kontrarevolucija je skoz in skoz fašistična. Zato jo fašizem Nemčije in Italije tudi podpira!

Ampak berite uredniški članek patra Bernarda v Amerikanskem Slovcu, pa vidite, da je to resnico postavil na glavo s sledečo trditvijo:

"... Pod vodstvom generala Franca se bore rama ob rami monarhisti in republikanci, karlisti in socialisti, liberalci, katoličani in agnostiki."

Čemu ta "enotna fronta"? Pater Bernard pravi, da zato, ker "sojetev ne marajo".

Resnica je, da se pod vodstvom generala Franca bori profesionalna španska armada, ker se prejšnja republikanska vlada ni iznebila fašističnih in drugih reakcionarnih oficirjev, ki so ji poveljevali, dalje mohamedanski Muri, tujska legija in kakih 20.000 italijanskih in nemških vojakov ter vojaških tehnikov, ki sta mu jih posodila Mussolini in Hitler. Trditve da se pod vodstvom generala Franca bore socialisti, je nesramna laž, kajti general Franco da ustreliti vsakega socialisti, ki mu pride v roko!

Ako se bi socialisti borili pod Francem, bi Hitler in Mussolini ne hitela priznavati njegove vlade, katere v Španiji sploh ni. Socialisti v Španiji so na čelu odpora proti fašističnemu navalu in na fronti proti generalu Francu v prvih vrstah.

Pater Bernard priznava, da je pod Francem 15 tisoč mohamedanskih Mavrov. General

Francu je sicer trdil, da jih je imel že v početku kontrarevolucije 20 tisoč in on to skofo da boljše ve, kakor pa kak slovenski flečkajnar v Zed. državah. "Ampak 15.000 Mavrov je zelo majhen procent ustaške vojske," pravi pater Bernard, "če pomislimo, da skupna ustaška vojska šteje do pol milijona vojakov pod orožjem."

Tik na to pa pojasnuje, da jih je na fronti 80.000, drugi so zaposljeni "po raznih krajih zasedenega ozemlja".

Torej če ima general Franco na fronti 80.000 mož, tedaj tvorijo Muri zelo visok odstotek te armade, ne pa "jako majhen procent", kakor trdi on.

Mavri so po njegovem mnenju dokaj vzorni ljudje, čeprav so Mohamedanci. "Tudi oni verujejo v Boga". Tako niso katoliški propagandisti o mohamedancih nikdar pisali. Zdaj jim je tudi mohamedanski Allah bog, samo če je "Alah" v zvezi proti "boljševizmu". In izgleda, da so v zvezi s Hitlerjem, Mussolinijem in "paganško" Jajonsko tudi krščanski, paganski in mohamedanski bogovi. Vsaj pristulili so jih zraven, pa če je bogovom to vse ali ne.

Kako bedasto hudobno in lažljivo pišejo klerikalni propagandisti v zagovarjanju klavcev, ki more v Španiji moške, ženske in otroke, naj služijo v dokaz še zaključni del Bernardovega članka. Glasi se:

"Drugič pa vprašamo nasprotnike, zakaj so sedaj prišli na dan z rasnimi in verskimi predsodki, ko vendar drugače na ves glas poudarjajo, da so vsi ljudje enaki in vse vere — zanič!"

Zakaj so "črni" Mavri v socialističnih listih obojeni kot nevedni zaveznički "belhi", ko se socializem sam baje bori zoper vse rasne predsodke?

In zakaj bi se mohamedanci ne smeli pokazati na tleh katoliške zemlje? Zakaj se nad tem zgražajo naši socialisti, ki po svojih načelih mečejo katoličanstvo in mohamedanstvo v eden in isti koš?

Mavri so sicer res mohamedanci, ne katoličani, toda vero v Boga le imajo. Ali mislite, da Mavri ne vedo, kaj se bo zgodilo tudi z njihovo vero, če zmaga v Španiji komunizem? Niti malo ne dvomijo, da bo iz Španije udaril tudi v Afriko in pomandral vse, kar diši po karkršnikoli veri.

Ali morejo mohamedanski Mavri upati, da bo boljševizem prizanesel njim tam v Afriki, da bo omejil svoje "delo" samo na evropsko Španijo?

Kaj so pa ruski boljševiki napravili z donskimi kozaki, z Ukrajinci in drugimi ljudstvi v ruski državi, ki niso bila prav nič voljna sprejeti "ideale" komunizma in boljševizma?

Prav isto bi napravili z mohamedanskimi Mavri v španskem Maroku, ako bi prišli do moči. Zato ni prav nič nenaravnega, da so tudi Mavri pritrtili Francu in raznim elementom v njegovi vojski, ko so videli, da gre vladi za zboljševiziranje Španije in prav tako njenih kolonij.

Tako je resnično stanje v teh rečeh. Nasprotnikom pa še nikoli ni bilo za resnico, in jim tudi danes ni. Vedno jim je treba vsakojakega zavijanja in preobračanja dejstev, drugače bi se prehitro razpustil v prazen nič njihov bič, bič, bič."

Taki so krvoločni maziljenčci, ki blagoslavljajo razbojnike, kateri spreminjajo Španijo v grobišče in razvalino.

Odgovorim jim z zbiranjem prispevkov v korist španskih delavcev, njihovih žen in otrok, ki trpe pomanjkanje in dajejo življenja v svojem nadčloveškemu odporu proti razdirjanemu fašizmu.

Vodstvo organizacije je ponavadi odsev članstva. Slabo vodstvo je posledica brezbriznega članstva.

NEMCIJA IN ITALIJA NIČ VEČ NE SKRIVATA PODPORE GEN. FRANKU

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Telegraphu, da se v Cadizu in Sevilli v Španiji pripravljajo za vojaško službo kakih 20.000 Hitlerjevih vojakov. Isti londonski dnevnik poroča v izdaji z dne 5. decembra, da je Mussolini poslal na pomoč generalu Francu nadaljnih 40 novih vojaških letal in pilote. Ameriška Associated Press poroča iz Rima v depeši z dne 5. decembra, da Italija direktne intervencije v Španiji več ne taji. Mladinsko glasilo "Roma Fascista" jo naravnost priznava in pravi, da je bila nevtralnost v španskem konfliktu farsa.

"Izjavljamo enkrat za zmerom", pravi omenjeni list, "da se mi borimo v Španiji materialno in konkretno. Komedija z nevtralnostjo je končana. Za nas je sploh nikoli bilo ni..." Ko se je španska vlada nad italijansko in nemško intervencijo pritožila pri odboru za nevtralnost, ki ima svoj stan v Londonu, so angleški državni odgovorili, da vidijo lojalisti strahove tam, kjer jih ni. Danes je lahko tudi še tako naivnemu Angležu jasno, da je bila nevtralnost od vsega početka farsa in le fašistom v korist. Kajti demokratske dežele in sovjetska Unija so se pogodbne res držale, Italija in Nemčija pa sta jo sprejeli s figo v žepu. Obe hočeta, da postane Španija fašistična in obe hočeta porabiti španska obročna mesta, posebno njene stratežične otoke, za jačanje svoje imperijalistične politike in svoje vojne sile.

Tam, kjer imata svoje prste vmes Mussolini in Hitler, se ne gre za svobodo ampak za zasužnjevanje ljudstva in za plenitev. Človek, ki je vzel svobodo Italijanom, ki si je podjarmil Etiopce, da jih bo izkoriščal, in ki tako brutalno zatira primorske Jugoslovane, pač tudi Španiji ni pošiljal dragih vojnih letal in municijo zato, da jo osvobodijo, pač pa, ker pričakuje koristi od tega. To bi lahko razumeli tudi slovenski klerikalci, pa jih fašistična propaganda ne bi osvojila, da zdaj drve z njo čez drn in strn.

IZ KANSASA

Sodr. A. G. Billings iz Delphos, Kans., veruje v bodočnost stranke, ki je plačal članarino do 1. 1940. Poslal jo je iz Moskve, kjer se nahaja v službi pri amerškem poslanstvu. Pred par leti je bil kandidat za tajnika kansaške soc. stranke.

Ker komunisti v Kansasu ne morejo organizirati svoje stranke zaradi legalnih zaprek, se vsa zadnja leta "štulijo" v soc. klube. V njih intrigirajo proti soc. stranki, sprejemajo razne "militantne" resolucije in izkriščajo klub s tem, da podpirajo institucije, ki so le njihovi priveski pod različnimi imeni. Soc. klub v Topeki je na primer že par let pod njihovo kontrolo. Ker klub sam, na opetovane o-pomine od državne strankine eksekutive, ni hotel podvzeti korakov proti tem razdiračem, je omenjeni odbor bil prisiljen vzeti stvar v roke. Na seji eksekutive meseca sept. v Wichita so bili spoznani krivim raznih intrig J. Walter Mills, Ernest McNutt in R. Roussel. Prvi je bil izključen iz stranke, ostala dva sta pa dobila le ukor. Glavna strankina eksekutiva pa je obtožila Waldo McNutta, mladega odvetnika, tu-di člana kluba iz Topeke, zaradi raznih intrig proti soc. stranki. Obtožnico so podpisali Clarence Senior, Ben Fisher in Andrew J. Biemiller. Ker se je obtoženec Waldo McNutt nahajal to poletje v Evropi, se ni mogla ta zadeva rešiti na

septembrski seji. Prišla pa je na vrsto na seji 29. nov. v Yates Centerju, kjer je zborovala državna strankina eksekutiva. Rezultata še nimam. Waldo McNutt je bil pri letošnjih volitvah zopet kandidat na soc. tiketu za kansaškega generalnega pravdnika (Attorney General).

Objavljeno je bilo uradno poročilo glede števila oddanih glasov za socialistične kandidate pri zadnjih volitvah v Kansasu. Ker vemo, kako se šteje glasove delavskih, nepriljubljenih strank, je pač število brezvodno precej višje. Pričakovali smo nekoliko nazadovanja glasov, ker je vse drlo za Rooseveltom, kljub temu je lepo število to, kar so nam priznali. Thomas je prejel okrog 3 tisoč glasov. Veliko več glasov so pa prejeli kandidate v razne državne urade, namreč od 4 do 9 tisoč glasov. Sprejeta sta tudi oba amendmenta k ustavi, za starostno in brezposelnostno podporo.

Kronikar.

Krojaški delavci za pomoč Španiji

Krojaški delavci so na shodu v New Yorku sklenili poslati lojalistom v Španijo 100.000 komadov obleke in perila. Izdelali jih bodo sami v dveh tednih. V vseh Zed. državah jih bodo izdelali 500.000 kosov. Govorniki so poudarjali, da je pomoč posebno vsled zime in tisočih beguncev nujna.

ŠTIRI NOVE KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE

Knjige, ki jih je za leto 1937 izdala Cankarjeva družba so dospele in vsebujejo prvovrstno delavsko štivo. V Ameriki jih razposilja knjigarna Proletarec. Stanejo \$1.25 s poštnino vred. Knjige so sledeče:

- 1.) KOLEDAR Cankarjeve družbe za leto 1937.
- 2.) ROKE ANDREJA PODLIPNIKA. Socialna povest. Spisal Tone Seliškar.
- 3.) ŠTEFKA. Ali kako je družina Suša premagala krizo. Socialna povest. Spisal Ludvik Windber.
- 4.) SPLOŠNA ZGODOVINA SOCIALIZMA IN SOCIALNIH BOJEV. V. zvezek. Spisal Max Beer.

Cankarjeva družba je delavska knjižna ustanova, ki izdaja knjige v korist delavske izobrazbe. Ustanovljena je bila leta 1930. Pošljite naročnino čmprej!

V zalogi imamo še nekaj garnitur knjig Cankarjeve družbe letnika 1936. Vsebuje sledeče knjige: Koledar — Hiša brez oken — Med potniki in mornarji — Splošna zgodovina socializma in socialnih bojev, III. in IV. zve- Skupaj 5 knjig. Cena \$1.40 s poštnino vred. Kdor naroči oba letnika hkrati je cena \$2.50.

"TISOČ IN ENA NOČ" V LEMONTU

Halucinacije patra Hugo (Brena). — Leon Trocki in drugi sovjetski magnati imajo cekinov kot buča ali pa floridska pomaranča peška. — Sovjetske gledališke igralke, sovjetske filmske zvezde, žene in priležnice sovjetskih komisarjev vse v svili in draguljih — mmm. — Ves svet strmi ob odkritju grabeštva in razkošja v Kremlinu. — "Tisoč in ena noč" v lemontski izdaji. Pater Hugo hudo laže, in kadar misli, misli da laže v korist svete matere cerkve, pa se dobri gospod hudo motijo! Taka šmentana reč!

"Proletarec" ni komunističen list in zato ni njegova naloga, da bi branil komuniste. Je pa njegova naloga, da pobija klerikalno propagando, ki je postala posebno poslednje mesece — vsled klerikalne histerije radi Španije — tako umazana, da je gnusna do skrajnosti.

Propagandistični biroji katoliške cerkve se ravnaajo danes bolj ko kdaj prej po starem jezuitskom načelu, "namen posvečuje sredstva".

Naj bo sredstvo še tako umazano in lumparsko — glavno je, da ga rabim "v dober namen". Tako sklepa tudi pater Hugo, ki poleg drugih paterov in par posvetnih svečeničkov piše "editoriale" v "prvi slovenski list v Ameriki". Namreč v Amerikanskem Slovenca na Čermakovi ulici.

Kot znano, so katoliški škofje v Nemčiji že prošlo pomlad ponudili Hitlerju svojo pomoč v njegovi "sveti" vojni proti "komunizmu". Papež pa mu jo je ponudil že prej, Hitler ni rekel nič. Če hočete, kar pomagajte! In mu pomagajo. Pater Hugo pomaga. Amerikanski Slovenec pomaga. Tudi Lojze Pirc noče zaostajati. Ampak z njim se tu ne bomo pečali. Rajše se bomo nekoliko pozabavali s patrom, ki mu je ime Hugo, véasi pa je bil Janez ali kar že, namreč, predno je postal frančiškan. Napisal je članek z naslovom "Pripovedka o komunističnem rajju". Kar v njemu "razkriva", so res take reči, da bi človek od samega razočaranja skočil v vodo, če ne bi bila zdaj že premrzla, ali pa se vsaj poškopril z blagoslovljeno vodo, da bi ga varovala pred moskovskimi hudobci.

Pater Hugo je hud na boljše vike. To je v redu. Ni pa bolj nanje toliko raditega, ker v Rusiji niso ustvarili raja, pač pa zato ker so si nagrabili nič koliko milijonov. (Bogve, kje

so jih dobili! Saj je carjeva vlada vendar vse zapravila in nato se je še Kerenski do vrata zadolžil. Hugo je silno razljuten, ker so visoke boljševiške dame bolj okinčane z zlahtnimi kamni, kot pa je bila kdaj prej kaka carica. (Tudi to je čudno, kajti boljševiki so po revoluciji hiteli prodajati diamante, bisere in tako robo carjevega dvora in ruske aristokracije ko hitro so mogli, da so dobili potrebne vsote za naročanje strojev in drugega potrebnega blaga).

"Dobri gospod ve, da so bili proglasi komisarjev o petletki in za izboljšanje življenjskega standarda ruskega ljudstva le humbug, zato pravi čitateljem: ... Kdor ni s slepoto udarjen, lahko ve, da je komunistični raj le pripovedka iz "Tisoč in ena noč."

Po daljšem uvodu nadaljuje takole: "Dejali so: V komunističnem rajju ne bo ne kapitalista ne proletarca, ampak samo enakopravni bratje. Humbug! V nobeni starokapitalistični državi ni morda toliko kapitalizma in proletarstva kot v komunistični Rusiji. Nikjer drugod morda ne zija tako globok prepad med kapitalisti in proletarci kot tam. Razloček je le v tem, da si tam stojijo nasproti proletarski kapitalisti in proletarski proletarci. ... Tako je v Rusiji pod boljševiki. Tisti, ki so pri jaslih si polnijo žepa, drugi gladu umirajo.

"Vzemimo n. pr. Bronstein Trockija. Pred vojno je bil berar. Nekoč si je moral čevlje in srajco izposoditi, da je mogel med ljudje. Pozneje je imel v New Yorku zakonito tiskarno, ki mu je s svojimi produkti dajala skromen kruh. Po zmagoviti boljševiški revoluciji je postal ko-diktator Rusije. Druge je pustil umirati gladu in moriti na debelo. Sam pa je grabil in si nagrabil težke mi-

lijone in jih za čas sile nalaгал na argentinske banke. Mar mu je bilo, če so mu pozneje dali brco, da je odletel, ne samo od polnih jasli, ampak tudi iz dežele. Ni mu bilo treba zdihovati: Kopati kakega premoga ne znam, prositi me je sram! Za večkratnega milijonarja se kruh povsod dobi. Danes na gostoljubnem švedskem živi lagodno, brezskrbno življenje in uživa nagrabljene milijone, vesel da ni več v ruskem 'raju', kjer bi se že drugi mastili ob njih.

"Vzemimo drugega boljševiškega velikaša, Leonida Krasina. Ko je bil na vladi, je prav on odredil podržavljenje vsega zasebnega kapitala v Rusiji. A najbolj se je ž njim okristil sam. Že l. 1917 je naložil milijone, nič koliko, v inozemske banke, seveda na svoje privatno ime. In kaj smo brali te dni? Da se bo njegova hčerka Ludmila poročila s francoskim vojvodom Roche-Foulcauld. Da kak vojvoda ne jemlje proletarskih beraric, se razume. Bogata proletarska nevesta pa danes pomeni več, kot obubožana aristokratka. In Ludmila Krasin, hčerka nekdanjega ruskega nemaniča je "dolarska princezinja". Dvajset milijonov zlatih rubljev dote bo prinesla svojemu možu.

"Dejali so: V komunističnem rajju ne bo razločka med gospodo in priprostimi. Vsi bodo enakovredni in enakopravni bratje in sestre. Zopet samo humbug. Poglejmo n. pr. Marijo Fjodorovno, takozvano ženo znamenitega, zdaj že rajnega pisatelja Gorkija. Kajti bila je njegova žena št. 2, žena št. 1 je še živeča. Dasi je on komuniste spočetka imel za ničvredne in barabe, se je pozneje iz oportunizma sprijaznil z njimi. In njegova Marija Fjodorovna, nekdanja gledališka igralka, je postala celo komisarinja za umetnost in gledališča. Pa se je tudi kot taka nosila. Bivša carica istega imena ni s takim pompom nastopala kot ona. Na razpolago je imela dva elegantna avtomobila, v katerih se je kot carica vozila v vladno palačo, da deli avdijence.

Pesniki, umetniki, gledališke zvezde so po cele ure čakali v predsobi, da jih milostno sprejeme. Nekoč je znani slikar D-skij po dolgem času prišel na vrsto. Zato ga je pustila čakati, ker je bil pred njim neki prvovrstni čevljar, ki ji je imel delati novo obuvalo. Na vse načine mu je skušala dopovedati, kake pete hoče imeti. A kljub vsemu strokovnemu znanju mu kar ni hotelo v glavo, kake pete hoče. Ko vstopi D-skij vzklikne: Aha, ravno prav, slikar je tukaj! Nato njemu opiše, kake pete hoče in mu naroči, naj eno nariše, morda jo bo čevljar potem razumel. Vse to se godilo še takrat, ko je papež z svojo podporni akcijo reševal ruske proletarske otroke smrti od lakote.

"Danes je takih magnatij na Ruskem vse polno. To je takozvana proletarska aristokracija. Njo tvorijo žene višjih sovjetskih uradnikov, njihov prijateljice ter razne gledališke zvezde. One predstavljajo boljševiški dvor v moskovskem Kremli, katerega parket je kot brušeno ogledalo. Na dvor se za razne slovesne prilike in prireditve vozijo v luksuznih avtih nekdanje najvišje carske gospode. Toaletna vsake predstavljaja kapital. Je iz najizbranejšega blaga in najnovejšega pariškega kroja ter z briljanti posuta. Merodajna kraljica mode je žena bivšega komisarja za ljudsko prosveto Madame Lunarski. Ob strani ima pose-

TO JE VOJAŠKA SILA, AMPAK NE IZ MOSKVE

Kadar ameriški listi oziroma slike vojaških parad in manevrov, so navadno iz Evrope. Ta gori je iz Severne Amerike in predstavlja vaje v sloviti ameriški šoli kadetov West Point v Annapolisu.

bno modistično iz pariške modne centrale, s katero je vedno v ozkem stiku. Vsako modno novost diplomatski kurirji takoj prinese v Moskvo. Kajpada takim visokim damam ne diši demokratični naziv "tovarišica". Če jo priprosta proletarka tako nagovori, se ji nos pobesi. Kaj njo briga, če ji otrok v naročju lakote umira.

Kratko bi pripovedko o rdečem rajju lahko povzeli z znano krepko primero: Korita so ista kot pod carizmom, samo svinje so druge, še večje. Ni čuda, če proletarci, ki so se dali zvoditi v ta nebesa, beže iz njih, ako le morejo. V njih rojeni pa kolnejo: Naj pride sam hudič, da nas le izpejje iz tega pekla. Samómiri teh so na dnevnem redu in kar v masah. Čujte, samómiri v nebesih! Nekaj je za čudo-čudno. To, da imajo ta "nebesa" še vedno svoje koprneče kandidate. Pa je že tako, ne samo pri "Kranjih", ampak še pri mnogih drugih. Še s krampom jim ni moč razbliniti teh blodnjih sanj.

Tako, pa so jih dobili "rdečkarji" po svojih neumnih buticah! Le kje je pater Hugo vse to tako natančno zvedel, morda vprašuje ta ali oni čitatelj. To mu ni bilo težko, kot smo že omenili, kajti v take namene ima cerkev poseben biro za propagando, še večje vire "podatkov" o "rdečem rajju" pa nudi gospodom, kakor je Hugo, Hearstova kovačnica laži.

Na primer glede Trockega. Kruha res ne strada, ker je za svoje pisateljsko delo plačan veliko boljše, kot pa na primer pater Hugo za svoje "članke". Hugova trditve o doti "20 milijonov zlatih rubljev" pa je bajka, kakršnih ni niti v "Tisoč in ena noč", ki jo tako rad bere, in prav tako hudobni o "članke" o bisernih oblačilih sovjetskih dam. Na odru v igrah so kajpada v "dragih" oblačilih, če vloga tako predpisuje, kakor so na primer igralke katoliškega dramskega ansambla v fari sv. Stefana ali pa v fari sv. Vida.

Ko človek Hugov članek bere, se mu uriva misel, da je boljševikom nevoščljiv "milijonov" zlatih rubljev. Ako ne verjamete, ponudite mu cekin če imate kakšnega pri roki. Boste videli, da ga ne bo vrzel v bajer tik lemontske cerkvice ampak ga spravil in zapravil, ali pa ga bo naložil "na argentinsko banko".

Socijalisti na Češkem imajo delavstvo na svoji strani

Pri volitvah v delavsko zbornico je social-demokratska stranka dobila 130.000 glasov, vse opozicionalne skupine pa samo 28.000.

Knjige Cankarjeve družbe

Naročite si knjige Cankarjeve družbe. Citajte oglas v tej številki.

SOCIALISTIČNE AKTIVNOSTI V ILLINOISU

Med socijalisti je zdaj v teku diskuzija o bodočih nalogah stranke in reorganizaciji njenega aparata. V Chicagu smo imeli že par takih diskuzij pod vodstvom okrajne organizacije. Vrše se tudi v klubih. Pred izredno konvencijo stranke, ki bo v Chicagu zadnji teden v marcu, o še več diskuzij o notranjih problemih in bodočih nalogah socijalistov. Ta konvencija ima nalogo re-

CLARENCE SENIOR

organizirati stranko v smeri centralizacije in začrtati njene bodoče smernice.

Kar se tiče prošlih volitev, so izpadle tako kakor je bilo pričakovati v luči vseh faktorjev, predvsem mogočnega Rooseveltovega vala, ki je potegnil za sabo vse, ki so pripravljene oprijeti se vsake bilke. Na marksistične socijaliste ni so vplivale porazno. Ker nismo šli v volilni boj s kakimi iluzijami, marveč vsled potrebe socialistične agitacije med masami, nas zato tudi ni objela malodušnost. Če bomo znali izrabiti prilike, ki se nam bodo nudile v prihodnjih par letih, bomo v naše vrste lahko pritegnili najboljše borce v delavskih vrstah. Prav vsled nekompromisne taktike, katero je stranka zavzela v zadnji kampanji, ima vse prilike, da bo potegnila v svoje vrste vse one, ki se zavedajo, da socializma ne bomo dosegli skozi kakšen "new deal" ali z "reformiranjem" kapitalizma. To delo lahko prepustimo Rooseveltu.

V petek večer dne 11. dec. stranka sklicuje shod, na katerem bosta govorila Vincent Dunne in Paul Porter o dogodkih v vrstah organiziranega delavstva. Shod se bo vršil v Capitol Buildingu, 159 North State St. Predsedoval mu bo Maynard C. Krueger. Vincent Dunne je vodja uni-jevoznikov v Minneapolisu in eden najvplivnejših delavskih vodjev v zgornjem srednjem

zapadu V prošlih dveh ali treh letih je bil duša gibanju za organiziranje delavcev v Mineapolisu in vodja spektakularnih voznikiških in drugih stavk. Njegova krajevna unija 544 je bila radi svoje militantnosti izključena iz mednarodne organizacije, toda reakcionarni Tobin ji je bil prisiljen zopet vrniti čarter. Ugnal ga je Dunne, ki je pristopil v soc. stranko, odkar se je iznebila desničarstva. Na prošli konvenciji Ameriške delavske federacije je zastopal centralno unijo iz Minneapolisa. Paul Porter pa je urednik Kenosha Laborja, glasila centralne unije v Kenoshi, Wis. Prej je bil delavski tajnik stranke. Razpravljala bosta o C. I. O. in A. D. F. s socialističnega vidika. Na shod se posebno urgirajo čikaški unionisti.

Naslednji dan, v soboto večer 12. dec., pa bo poslovljni večer od Clarence Seniorja, strankinega tajnika skozi zadnjih osem let. V ta namen se bo vršil banket v švedski združni restavraciji Cafe Idrott, 3206 Wilton ave. (na severni strani vzhodno od Halsteda). Pri tem banketu sodelujejo tudi sodrugi izven Chicaga. Stolaravnatelj bo milvaški župan Hoan, Navoč bo tudi Norman Thomas. Clarence je bil tajnik skozi najtežjo dobo v povojnih letih, ko je stranko trgal notranji boj. On je človek velikih eksekutivnih sposobnosti in ga bo stranka težko pogrešala. Zdravje si gre iskati v Mehiko, kjer ostane več mesecev in se posveti študiju tamošnjih razmer ter delavskega gibanja. Kdor more, naj se tega banketa udeleži. Potem bo ples.

Iste dni, 12. in 13. dec., bo v Chicagu okrožna strankina konferenca, na katero so povabljeni predvsem tajniki in organizatorji klubov iz gornje-

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30-3:30; 6:30-9:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30-6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer - Call Austin 5700

ga srednjega zapada, od Minesote do Indiane. Na udeležbo se urgirajo tudi drugi člani. Vršla se bo v gl. uradu stranke, 549 Randolph st. Zadnje dni je imela sejo tudi eksekutiva državne soc. stranke. Bavila se je z načrti za pojačanje gibanja. Nastavila je dva organizatorja, izvolila Johna Fisherja za predsednika državne organizacije, ponudila strankin zvočni truck vsem unijam, ki ga morejo rabiti v organizatoričnih kampanjah ali stavkah, sprejela ukrepe za sodelovanje s C. I. O., kakor tudi sklep za smotreno socialistično delovanje v unijah. V vsaki uniji, kjer je več članov stranke, se morajo v smislu sklepa organizirati v svojem krožku za bolj učinkovito socialistično delo.

Pri našem klubu št. 1 se bodo aktivnosti zdaj koncentrirale na razpečavanje Ameriškega družinskega koledarja, ki izide te dni. Pred nami je tudi Silvestrova zabava na starega leta večer.

Decembarska klubova seja se vrši na božični večer, 24. dec. namesto četrti petek kot običajno. Po seji, ki bo kratka, bomo imeli družabno zabavo. Udeležite se je vsi člani in pripeljite svoje družine.

Na prošli vaji, prvi po dobro uspelem koncertu, je Sava pridobila več novih članov. Treba je, da jih dobimo še več in naše vrste postavimo zopet na nekdanjo višino. Vabimo vse bivše pevce na zopetno pridruženje, kakor tudi nove moči posebno iz vrst mladine. Na delavsko orientirane stare apeliramo, da nagovore svoje sinove in hčere, ki imajo veselje do petja, na pristop k Savi. Vaje so vsak torek večer v SDC. Naprej za naš pokret!

J. S. Z. podvzela organizirano akcijo za gmočno pomoč delavstvu v Španiji

(Nadaljevanje s 1. strani.)

gom in somišljenikom v krajih kot je Cleveland, kjer je tako podvzete je v teku, da delajo v njemu. Eksekutivi JSZ je vseeno, ako društva ali posamezniki pošljejo prispevke v sklad za pomoč španskemu delavstvu uradu JSZ, clevelandski federaciji, ali slavnemu uradu SNPJ. Glavno je, da kaj dosežemo v ta namen. Upamo, da bo s sistematično kampanjo, ki jo je v ta namen podvzela JSZ, omogočena resnična pomoč našim junaškim bratom in sestram v Španiji, ki riskirajo v borbi za svobodo vse, kar imajo, in to pomeni tudi njihova življenja. Za ravnatelja te akcije v področju JSZ je bil izvoljen Anton Garden. Vsi prišpevki, poslani v urad JSZ, bodo izkazani v Proletarcu in navedene bodo pošiljate merodajnemu odboru, Federacija v Clevelandu in SNPJ bosta objavljali prispevke v svojem glasilu.

Proletarec je list, ki je vreden da ga citate.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODOBNI JEDNOTI
NAROČITE SI DNEVNIK "PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list je za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

ZA LIČNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

IZREDNO!
TA MIČNA, UPORABNA SVETILKA
SAMO \$19.95
SVETILKA BOLJSEGA VIDA Z VEČ VELIKIMI POSEBNOSTMI
Napol-indirektna čiša, 3 luči na svečnikih in patentirana nočna luč vdela-na v podnožje svetilke. Izbira med tremi vrstami okraškov — na roko šivani svileni senčniki
Ta izredna svetilka za boljši vid, ki se prodaja za samo \$19.95, ima več velikih posebnosti. Nudi pravo, primerno luč za vse prilike brez blišča ali globokih senc. Oglejte si jo na razstavi v vaši Public Service trgovini.
SAMO \$1 NAPLACILA Ostalo mesečno z vašim računom za elektriko.
V kritje obresti in drugih izrednih stroškov računamo nekoliko višje cene otm, ki z odplačili na kupljene svetilke niso točni.
PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS

Ameriški družinski koledar Letnik 1937

Ameriški družinski koledar za leto 1937 je knjiga, ki bo razveselila vsakega, ki mu je za dobro štivo.

Ne samo, da je bogat po vsebini, ampak je ta vsebina bojovni klic delavstvu proti vsem sovražnikom ljudskih koristi.

Zanimive so v tem letniku ilustracije proti fašizmu, vzete iz evropskih, ameriških in južno afriških revij ter časopisov.

Povestni del

V tem letniku so zastopani vsi naši redni sodružniki in nekateri, med njimi Milan Medvešek, prvič. V leposlovnem delu so sledeči spisi:

Etbin Kristan, "Zemlja se je vrnila"; Katka Zupančič, "Ena sama črka"; Ivan Jontez, "Palatna dogodivščina"; Ivan Molek, "Lumberjack"; Anton Slabe, "Na fronti"; Janko Zega, "Obučen spomin"; Louis Beniger, "Peter Ponkvar"; Frank Česen, "Trije bratje"; Milan Medvešek, "Hunky Bill gane Tarocj"; Frank S. Tauchar, "Značilen pogreb"; Angelo Cerkevnik, "Stari grehi"; Vrhunir Rijavec, "Sest bajonctov"; Arkadij Averčenko, "Božični deček"; Ivan Vuk, "Zlato dežela, imenovana Ophir"; Kurt Tučolsky, "Mesto v raju".

Opisi in članki

S članki so v tem letniku zastopani Angelo Cerkevnik, Etbin Kristan, Anton Gardan in Frank Zaitz. Članka slednjih dveh sta ilustrirana s slikami, ki predočujejo brutalnost in teror v fašističnih deželah. Kristanov članek obravnava problem privatne svojine pod socializmom in Cerkevnikov pa posledice brezposelnosti med mladino. V članku "Staro v boju z novim" razpravlja Anton Gardan o sedanjih trenjih po svetu. Frank Zaitz podaja pregled odnosov med deželami in tekme v pripravah za klanje in rušenje.

Dežela "solnčnih rož"

Anton Sular je za ta letnik priredil zgoledovino slovenskih naselbin in Slovencev v Kansasu. Z ilustracijami vred obsega 35 strani. Nedvomno bo njegov spis zanimal ne samo Slovence v Kansasu in tiste, ki so nekoč živeli v državi "solnčnih rož", ampak tudi tisoče drugih čitateljev. Njegov spis je vreden prispevek k zgodovini ameriških Slovencev in ima torej veliko vrednost tudi s tega gledišča.

Razni opisi

Frank Česen v posebnem članku opisuje znano podvzetje Slovencev v Detroitu, ki se je ustanovilo za izdelovanje avtnih "trailerjev". Ivan Vuk je po Sven Hendinovi knjigi, pod naslovom "Mož na mesecu" priredil spis o luni. Dalje je v koledarju članek o knjižnicah, statistični pregled svetovnih in drugih jezikov, iz katerega je razvidno, da je ruski drugi največji na svetu, ki pa kljub temu še vedno ni "svetoven" v smislu, kakor so angleški, nemški in francoski. Čeprav se z njim shaja na "šestini zemeljske oble". Leo Poljšak je zastopan v tem letniku z opisom pevskega zbora "Zarja", ki je slavil lani svoj jubilej dvajsetletnice.

Pesmi in drugo

S pesmami so v tem letniku zastopani Katka Zupančič, Tone Seliskar, Mile Klopčič, Tone Maček, Fritz Brainin, Victor Hugo, Ivan Vuk, Shakespeare in par drugih.

Koledarski del vsebuje godovnik, datume in razne druge koledarske podatke, naslove diplomatskih zastopstev, naslove jugoslovanskih podpornih organizacij, kratek pregled podatkov o svetovni vojni itd.

Na ilustracijah je ta letnik izredno bogat. Stanley Zela je v njemu zastopan s petimi originalnimi slikami.

Iz te vsebine je razvidno, da je tudi ta letnik vreden sloveca, ki si ga je pridobil Ameriški družinski koledar tu in v starem kraju. Vezan je platno kot običajno.

Razveselite z njim svojce v starem kraju. Pošljite nam njih naslov in vsoto \$1. Poštino plačamo mi.

Vsa naročila za koledar naslovite:

PROLETAREC
2301 So. Lawndale Ave., CHICAGO ILL.

PO KONCERTU ZBORA "ZARJE"

O pokojnem Johnu Frlugi

Cleveland, O. — Zahvalni dan je za nami. Vzle velikim snežnim zametom je bilo pri "Zarjanih" prav živahno in dvorana prilično dobro zasedena. Če bi nam bili vremenski bogovi milostlivejši, bi brez dvoma potrebovali Ribničane, da bi jo nam raztegnili. "Zarja" ima svoj krog prijateljev, napredno plat naselbine, na katero lahko računamo. Na Zahvalni dan je bilo to ponovno potrjeno. Prihitieli so iz vseh strani mesta, celo iz Girarda so bili s. Selakovi in Kosinovi, ter Stelja iz Toledo. Povedali so nam, da bi jih bilo ob drugačnem vremenu veliko več.

"Zarja" je vsem tem, ki so prišli in tudi tistim, ki bi radi prišli pa jim ni bilo mogoče, hvaležna. Hvaležna je tudi vsem drugim, ki so v čem pripomogli k uspehu te priredbe. Ob živi sliki je bila sestavljena spominska knjiga, obsegajoča 27 strani, glavne zborove doživlja. Uredba te knjige je zahvalno mnogo truda, katero je bilo izvršeno brezplačno. Sotrudniki te knjige so bili:

Vilma Frančeskin, John Matelko, Walter Kovič, Elsi Turk, Sofie Turkman, Jos. Bogolin, Frank Harsič in Varerjo Ogrin. "Zarja" se zopet pripravila za bodočo priredbo. Da pa bo do uspešne, želi ojačiti svoje vrste. Novih pevcev, nove krvi, je želja zboru. V naslbinu potrebujemo močne kulturne postojanke z delavsko vzgojevalnimi smernicami, kot proti plat reakciji. Postojanke z namenom in cilji, ki vedo kaj hočejo. "Zarja" je ena taka postojanka. Potrebuje pa več moči, večji krog. Ojačite jo! "Zarja" vsabi vse, ki se strinjajo z njenimi smernicami in imajo veselje do petja, da se pridružijo. Vaje so vsako sredo od 8, do 10, ure zvečer v starem poslopju S. N. Doma. Upoštevajte ta apel in pridite v sredo, gotovo, možki kot ženske, če imate domorodce, pošljite jih k "Zarji". Upeljali jih boste v dobro družbo. Učili se bodo naše pesmi in našega jezika, na kar boste ponosni.

Zopet je tužno donela pe-

sem iz "Zarjinih" grl. Svojeza zvestega sodruga in najboljšega pevca smo spremili k trajnemu počitku. John Frluga, poznani kot najboljši basist pri "Zarji" in v vsi slovenski naselbini je za zmerom zatisnil oči. Preminul je v sredo 2. decembra po dolgem bolehanju. Kdo se Johna ne spominja na "Zarjinem" spomladnem koncertu! Pel je v kvartetu in pri spevoigrji "čevljar baron". Že takrat je potožil, da je z njim nekaj narobe in ni tak ko bi moral biti. Kmalu nato se mu je obrnilo na slabše. Pokopan je bil civilno na Lakeview pokopališču ob spremstvu sorodnikov in številnih prijateljev. Ob odprtjem grobu mu je "Zarja" zapela zadnjo pesem v slovo, pri katerem zboru je sam sodeloval skoro 20 let.

John Frluga je bil rojen blizu Trsta. V ti deželi je bil 23 let. V nji zapuščta tri dorasle hčere, več sorodnikov in številne prijatelje. Star je bil 54 let.

John Frluga je bil vedno vesel narave, pred vsem pevec, zato ga je poznala vsa naselbina. "Zarja" in vsi, ki so ga poznali imajo nanj najboljši spomin. Leo, Poljšak.

RAČUN RAZPEČANIH ZNAMK J. S. Z.

ZA MESEC JULIJ 1936.

Država in mesto	Čredine	mušine	rojstne	Mladinske	Prejemki	Gl. štana stranke	Drž. in okr. organ.	Konv. fond JSZ
ILLINOIS: Springfield	1	6	7	—	\$ 2.75	—	—	\$ .70
Chicago št. 1	48	48	—	—	31.20	10.37	5.15	9.60
KANSAS: Atma	4	7	8	—	4.05	1.18	—	1.10
OHIO: Tiney Fork	2	2	6	—	1.60	—	—	.40
Newburgh	4	2	3	—	2.05	—	—	.60
Maynard	3	3	—	—	1.80	—	—	.60
Girard	10	5	—	—	4.75	—	—	.50
Bridgeport	19	5	10	—	7.95	—	—	2.40
Power Point	—	5	1	—	1.80	—	—	.50
Collinwood	—	12	—	—	4.20	7.40	3.60	1.20
PENNSYLVANIA: Herminie	4	1	—	—	1.55	—	—	.50
Canonsburg	9	2	1	—	3.45	—	—	1.10
West Aliquippa	9	2	—	—	3.40	—	—	1.30
Conemaugh	24	—	—	—	7.20	—	—	2.40
Forest City	2	3	—	—	1.65	—	—	.50
Imperial	2	2	—	—	1.50	3.00	6.01	.40
WEST VIRGINIA: Pursglove	6	3	—	—	2.85	.90	.45	.90
WISCONSIN: Milwaukee	24	—	—	—	7.20	2.40	1.20	2.40
Skupaj	171	108	36	—	\$ 90.75	\$ 28.26	\$ 13.95	\$ 27.10

ZA MESEC AVGUST 1936

Država in mesto	Čredine	mušine	rojstne	Mladinske	Prejemki	Gl. štana stranke	Drž. in okr. organ.	Konv. fond JSZ
ILLINOIS: Ogleby	—	14	—	—	\$ 4.90	—	—	\$ 1.40
Waukegan	14	6	—	—	6.30	—	—	2.00
Chicago št. 224	5	—	—	—	1.50	—	—	.50
Springfield	1	7	5	—	3.00	—	—	.80
La Salle	4	7	1	—	3.70	—	—	1.20
Member at large	—	6	—	—	2.10	6.46	3.20	.60
KANSAS: Arma	1	5	2	—	2.15	.62	.30	.60
MICHIGAN: Detroit št. 114	12	16	20	20	12.20	4.00	1.90	3.80
OHIO: Newburgh	1	2	1	—	1.05	—	—	.30
Maynard	1	2	1	—	1.75	—	—	.60
Maynard	1	2	4	—	1.50	—	—	.40
Cleveland	48	48	—	—	31.20	—	—	9.60
Salem	1	5	—	—	2.05	—	—	.60
Bridgeport	12	4	10	—	5.50	—	—	1.60
Members at large	8	—	—	—	2.40	14.04	6.95	.60
PENNSYLVANIA: Moon Run	2	2	16	—	2.10	—	—	.40
Sygan	13	—	18	—	4.80	—	—	1.30
Herminie	4	1	—	—	1.55	—	—	.50
West Aliquippa	8	2	—	—	3.10	—	—	1.03
Canonsburg	7	3	1	—	3.20	—	—	.60
Presto	5	1	—	—	1.85	—	—	.60
Forest City	2	3	—	—	1.65	—	—	.50
Imperial	2	2	—	—	1.30	6.05	2.85	.40
WEST VIRGINIA: Pursglove	4	2	10	—	2.40	.70	.30	.60
WISCONSIN: Milwaukee	24	24	—	—	15.60	—	—	4.80
West Allis	4	15	10	—	6.35	6.80	3.35	1.90
Skupaj	190	177	77	20	\$ 125.20	\$ 38.67	\$ 18.85	\$ 36.60

ZA MESEC SEPTEMBER 1936

Država in mesto	Čredine	mušine	rojstne	Mladinske	Prejemki	Gl. štana stranke	Drž. in okr. organ.	Konv. fond JSZ
ILLINOIS: Chicago št. 16	6	6	—	—	\$ 3.90	—	—	\$ 1.20
Springfield	1	5	5	—	2.30	—	—	.60
Chicago št. 1	72	12	24	—	27.00	—	—	8.40
Ogleby	—	14	—	—	4.90	—	—	1.40
Waukegan	4	3	4	—	2.45	—	—	.70
Chicago št. 224	13	1	—	—	4.25	14.63	6.85	1.40
INDIANA: Clinton	2	4	10	—	2.50	.70	.30	.60
MICHIGAN: Detroit št. 114	5	17	—	—	7.45	2.20	1.10	2.20
OHIO: Newburgh	4	1	11	—	2.10	—	—	.50
Maynard	3	2	—	—	1.45	—	—	.50
Piney Fork	2	2	2	—	1.40	—	—	.40
Girard	10	—	—	—	3.00	—	—	1.00
Cleveland	48	—	—	—	14.40	—	—	4.80
Bridgeport	8	6	11	—	5.05	—	—	1.40
Power Point	—	4	3	—	1.60	9.27	4.50	.40
PENNSYLVANIA: Canonsburg	10	3	—	—	4.05	—	—	1.30
Herminie	4	1	—	—	1.55	—	—	.50
Imperial	2	2	—	—	1.30	—	—	.40
Forest City	2	2	—	—	1.30	—	—	.40
Conemaugh	12	12	—	—	7.80	—	—	2.40
Moon Run	8	2	—	—	3.10	—	—	1.00
Burgettstown	3	9	—	—	4.05	—	—	1.20
Sygan	7	—	9	—	2.55	7.99	3.95	.70
WEST VIRGINIA: Pursglove	3	3	—	—	1.95	.60	.30	.60
Skupaj	229	111	79	—	\$ 111.40	\$ 34.79	\$ 17.00	\$ 34.00

ZA MESEC OKTOBER 1936

Država in mesto	Čredine	mušine	rojstne	Mladinske	Prejemki	Gl. štana stranke	Drž. in okr. organ.	Konv. fond JSZ
ILLINOIS: Springfield	1	9	5	—	\$ 3.70	—	—	\$ 1.00
Chicago št. 1	24	12	—	—	11.40	—	—	3.60
La Salle	9	10	3	—	6.35	6.58	3.25	1.90
KANSAS: Atma	6	7	9	—	4.70	1.39	.65	1.30
MICHIGAN: Detroit št. 114	15	12	30	—	10.20	—	—	2.70
Detroit št. 115	20	6	20	—	9.10	5.80	2.65	2.60
MONTANA: Bearcreek	10	10	—	—	6.50	2.00	1.00	2.00
OHIO: Girard	10	11	—	—	6.85	—	—	2.10
Newburgh	1	1	6	—	.95	—	—	.20
Collinwood	16	12	—	—	9.00	—	—	3.00
Salem	—	9	—	—	3.15	—	—	.90
Bridgeport	7	4	12	—	4.10	—	—	1.00
Maynard	3	—	—	—	.90	—	—	.30
Piney Fork	2	2	2	—	1.40	8.00	3.90	.40
PENNSYLVANIA: Canonsburg	8	3	—	—	3.45	—	—	1.10
Herminie	4	1	—	—	1.55	—	—	.50
Imperial	11	3	6	—	4.65	—	—	1.40
Presto	9	2	—	—	3.40	—	—	.70
Moon Run	7	—	9	—	2.55	—	—	.70
Sygan	8	2	—	—	3.10	—	—	1.20
Forest City	2	1	—	—	.95	6.25	3.05	.30
WEST VIRGINIA: Pursglove	4	7	—	—	3.65	1.10	.55	1.10
WISCONSIN: West Allis	—	15	15	—	6.00	—	—	1.50
Milwaukee	24	—	—	—	7.20	—	—	2.40
Member at large	12	—	—	—	3.60	5.25	2.55	1.20
Skupaj	213	139	117	—	\$ 118.40	\$ 36.37	\$ 17.60	\$ 35.50

TAJNISTVO J. S. Z.

Fašistični "radikalizem"

Nacionalni fašistični gibanj niso samo proti "komunizmu", ampak tudi za zlasanje kapitalizma in za reforme, ki prinesejo srečo vsem ljudem, posebno delavcem in srednjim slojem. A ko hitro pride aspirant za diktatorja na vlado, so delavci prvi, po katerih udari.

OUR FALCON CORNER

Finally, our Christmas program has been put into shape. If you like variety programs, this is one. Every single Falcon has an important role. At our last meeting we were all enthused with the playlet, recitations, and all the singing, etc.

Every effort has been made to give the Federation of SNPJ Lodges the best Christmas program possible. The program will be given at SNPJ Hall Dec. 2

Once More - Workers Of The World Unite!

The capitalist class of the world is once more showing its determination to unite forces against the threat of any working class revolution.

German planes and Italian guns, bombing the cities of Spain, are one bit of testimony. The apparent readiness of "democratic" Britain to throw the Soviet Union to the Fascist wolves is another bit of testimony. Whether it be against the Spanish workers in a national quarrel or against the Russian workers in an international quarrel, international capitalism stands ready to combine forces—at the crucial moment.

The workers of the world were warned that this would be so. Right after the World War, revolutions broke out all over Europe. The workers in each country had to face not only their own rulers but also the rulers of other nations.

A Hungarian revolution was crushed by Roumanian troops, with French and British money, headed by a Magyar admiral.

A Finnish revolution was smashed by the Baltic troops of Junker Germany.

A threat of revolution in Austria and Germany was met by a counter-threat of the Allies that they would be in Berlin within twenty-four hours.

A Russian revolution had to fight off the armies of the world, including those of "democratic" America.

The Russian revolution was saved not only by the Red Army. The action of the British, French and Belgian working class in throwing their forces behind the Soviet Union was of decisive importance.

General strike! This was the answer of the European working class to their imperialist governments who were aiding Polish and White Guard generals in their war against the workers' regime in Russia. The fear of revolution at home stayed the hands of the British, French and Belgian capitalists in their haste to crush the revolution abroad.

Just as in the post-war years, so today! The only ally of the working class is to be found in the working class itself and those discontented sections of the population who will join with them in their program of social progress. The capitalist parties, no matter how liberal they claim to be and no matter how progressive they may have been, stand unitedly ready to sink a dagger into the back of the working class.

The task of saving the Spanish workers is placed in the hands of the workers. Money, men, munitions to the Spanish workers! A workers' blockade against the Spanish Fascists!

This is the task of the international working class, whether it be in America, France or the Soviet Union. Should the workers of the world fail in this job today they have only themselves to curse when tomorrow a stronger and more reactionary capitalism strikes its Fascist dirk into the heart of the workers.

After 2,000 Years

Peace on earth, good will to men, assured by standing armies and navies of twenty million men armed with 15,000 bombing planes, 37,000 machine guns, 23,000 tanks, 900 first-class battleships, 1,700 submarines and 11,000 containers containing 148,000,000 cubes of poison gas.

THE SPANISH LOYALISTS

The Spanish loyalists include most of the people of Spain. It is a conspicuous fact that, aside from some regular troops and particularly regular officers, the rebels have had to recruit their soldiers from the Moors in Africa. They could not get them from the Spanish people. Thus we see the hitherto almost unheard-of spectacle of the militarists of a given country attempting to conquer it with outside troops.

There are outsiders in the loyalist camp also, but there is no lack of natives. Since the revolt is largely a revolt of the military, the Spanish people who rushed to arms were lacking in knowledge of military tactics. Outside help in that respect is very welcome. It is as natural that lovers of liberty from all parts of the world should rush to the aid of the loyalists as that mere mercenaries should enlist in the army of the rebels.

The loyalists, in spite of disadvantages, have put up such a heroic defense that there is still hope—in fact, very high hope—that they will win.

We in America can help them with money for food and for hospital purposes, even if we cannot help them with guns. We can also help to enlighten the people of this country with regard to the nature of the line-up in Spain. The capitalist press of America has much miseducated the people about it.

In fact, from the outset, the bias of the capitalist press in favor of the Fascists has been evident. They had Madrid falling into Fascists hands four months ago, for example. This was either the wish fathering the thought, or else it was mighty slopping reporting. We think it was the former.—The Milwaukee Leader.

still living in the "democratic" countries.

The Soviet Union, unquestionably, has been unable to give Spain the sort of support Hitler and Mussolini gave their colleagues, not because Russia would not probably like to do it, but because the Soviet Union has become so enmeshed in capitalist diplomacy that it is unable to move without the blessings of Great Britain.

The powerful French working class is, likewise, unable to render the aid it would like to through its organized machinery. Blum's desire to maintain a People's Front Government, "at all costs," must even involve the cost of the establishment of a Fascist state in Spain.

A new world war will be the acid test of international workers' solidarity.

War will bring dictatorship to the democratic countries of the world. War will make international capitalism one big block of dictatorial countries. They may, at the outset of the war, oppose one another. But once the excuse of war has been used to "incorporate" the working class movement into the capitalist war machine, it is inevitable that these combined capitalist powers turn against the Soviet Union and all other working class movements wherever they be.

Should the workers of the world stand united, however, a new capitalist war will mean the death of capitalism.

German bombs, for use against the Spanish workers, are being filled

with sawdust by German workers. These German masses, especially if inspired by French and British and Belgian workers who will turn against their masters, can grind the entire German war machine to sawdust with their sabotage.

The horrors of war will drive millions into the camp of those revolutionary workers who will raise their banner against the war, the war-makers, and the war-making system. The continuance of the war will not weaken but will strengthen the revolutionary movement.

Such a growing movement will represent a direct threat to the continuance of the war and to capitalism. And just because of that, the capitalist countries will hesitate to continue the war, especially against any workers' state or workers' movement abroad.

International workers' unity today means international workers' victory tomorrow!—Socialist Call.

And In Vain

There is something deeply affecting in the spectacle of a young man, in the prime of health and vigor, offering himself, a voluntary slave, in the labor market without a purchaser—eagerly proffering to barter the use of his body, the daylong exertion of his strength, the wear and tear of flesh and blood, bone and muscle, for the common necessities of life—and in vain!—Thomas Hood.

WHAT CAN WE EXPECT FROM THE COMING SESSION OF CONGRESS

The coming session of congress will be eagerly awaited, to see whether Roosevelt will go to the right or to the left.

Since he has been overwhelmingly returned to office and is now serving his second term, some argue that he has nothing more to fear from the reactionary groups.

It is equally true, however, that he has nothing more to fear from labor, for workers flocked to his banner without asking questions, and without obtaining pledges for future legislation.

Roosevelt's measures, in the past, have been of two types, one designed to promote recovery and the other to effect reforms. Since he now proclaims that recovery is here, despite

Child Labor Amendment

A drive to induce state legislature to ratify the child labor amendment to the federal constitution has been launched by the Order of Railway Telegraphers. Some 24 states have already approved the amendment but 12 more states must ratify it before it becomes part of the constitution.

States which have not ratified the amendment include Alabama, Connecticut, Delaware, Florida, Georgia, Kentucky, Louisiana, Maryland, Massachusetts, Mississippi, Missouri, Nebraska, Nevada, New Mexico, New York, North Carolina, Rhode Island, South Carolina, South Dakota, Tennessee, Texas, Vermont and Virginia.—Cleveland Citizen.

Mexican Official Party Widens Base

The P. N. R. (National Revolutionary Party) of Mexico has given the first indications of its new "line" since the resignation of Emilio Portes Gil by the publication of a manifesto in which it announces that henceforth all organized workers who belong to recognized trade unions will be eligible for party membership, hitherto confined only to government employes and office holders. The manifesto invites the workers to take part in the internal elections of the party and urges them to form a united front in electoral contests in support of their own freely chosen candidates.

This move of the official government political party is a significant step away from its bureaucratic character and marks the effort, already discernible for some time past to give it a broader social base and more popular composition. The reform in practice may not be quite as radical as it seems on paper, but it nevertheless offers the labor movement an opportunity which, if intelligently utilized, should enable it to take a larger part in the country's political life, with beneficial effects on the development of genuine democracy in Mexico.—Mexican Labor News.

OUT OF THE DARKNESS

There are people who seem to imagine that a world order and one universal law of justice would end human adventure. It would but begin it. Instead of the adventure of the past, the "romance" of the cinematograph world, the perpetual reiterated harping upon the trite reactions of sex and combat and the hunt for gold, it would be an unending exploration on the edge of experience. Hitherto man has been living in a slum, amidst quarrels, revenges, vanities, shames and taints, hot desires and urgent appetites. He has scarcely tasted sweet air yet and the great freedoms of the world that science has enlarged for him.

To picture to ourselves something of the wider life that world unity would open to men is a very attractive speculation. Life will certainly go on with a stronger pulse, it will breathe a deeper breath, because it will have dispelled and conquered a hundred infections of body and mind that now reduce it to invalidism and squalor. We have already laid stress on the vast elimination of drudgery from human life through the creation of a new race of slaves, the machines. This—and the disappearance of war and the smoothing out of endless restraints and contentions by juster social and economic arrangements—will lift the burden of toilsome work and routine work, that has been the price of human security since the dawn of the first civilizations, from the shoulders of our children. Which does not mean that

History Will Administer Justice

By Joseph Schlossberg, Secretary of Amalgamated Clothing Workers of America

In July, 1914, on the eve of the World War, Jean Jaures was assassinated in France. In June, 1922, Walter Rathenau was murdered in Germany. In June, 1924, Giacomo Matteotti was killed in Italy. In no case was the murderer punished. That was entirely in keeping with the logic of the situations. Except in a technical sense, those crimes did not consist in the violation of a written statute, which forbids the taking of human life without "due process of law." Those were crimes against a law of a different kind. The power which is to administer justice under that law has not, as yet, arrived.

Jean Jaures was a brilliant socialist orator, a man of deep learning and of high ideals. But the bullet, by which Jaures was killed, was aimed not at him individually, but, through him, at the opposition to war, at the war against war. At that moment of the most acute in-

ternational crisis, Jaures, the mighty champion of peace, symbolized the opposition to war. The murder of Jaures was, therefore, physically and symbolically, the murder of the peace movement.

Walter Rathenau was a statesman of post-war Germany, of the young but unwanted German Republic. One of the temporary achievements of the German Revolution was the removal of the medieval disabilities from the German Jews. To the pre-Hitler Hitlerites Rathenau was not a talented public official desperately struggling with the vital problems of his fatherland, but a freed bondman, a Jew, whose legal and political equality with his fellow countrymen was resented by his "racial superiors." Rathenau, the able, cultured and loyal state servant, was probably acceptable personally. The shot that ended his young life, and caused such injury to the anaemic republic, was fired at the principle of rights for national minorities; in this case at the emancipation of and rights for the Jews in Germany. The assassination of Rathenau was an attack upon those rights. They came to a complete end under Hitler.

Giacomo Matteotti was a Socialist member of Mussolini's Chamber of Deputies before all opposition parties were abolished. At first he was not among the outstanding figures in the Italian Socialist movement. It was the courageous fight against fascism, in the face of constant danger, that added to his stature. Matteotti was the spokesman for the great masses of inarticulate enemies of fascism. The murderer's hand that struck him down was less interested in Matteotti, the individual, and more in Matteotti, the symbol of the struggle against fascism.

In all three cases the purposes of the crimes were attained. The murder of Jaures, on the eve of the most horrible international butchery, sent a shudder through the weak spine of the civilized world. But that was all. Jaures was dead and so was the movement for peace. The assassination of Rathenau came to the same tortured world as a shock, but was soon forgotten over and forgotten. Human rights generally, and the rights of national minorities in particular,

are steadily shrinking. The slaying of Matteotti aroused universal condemnation, for a moment. But with the silencing of Matteotti the speech was taken from the movement which had found expression through him. Since the enactment of the Jaures, Rathenau, and Matteotti tragedies, the regimes of murder, oppression and general reaction have been on the increase. The darkness, far from breaking, has become thicker and heavier.

It was no accident that the perpetrators of these crimes were not punished. Victors are never punished. And how could an ordinary court, set up to deal with individual crimes and criminals, deal with crimes committed by a ruling regime against its victims? Those very courts are themselves the creatures of the criminal regime. In such cases the criminals go unpunished.

Will justice never be done in the above cases? It will. Perhaps not to the guilty individuals. Nor does that matter. Justice can be done in only one way—

A powerful organized working class, spiritually strong enough to have a firm will of its own, and numerically strong enough to enforce its will, will avenge the murder of Jaures by making international warfare impossible. It will refuse to feed war with men, munitions and supplies. That will make the world safe for peace. The international working class, embracing all the peoples and nationalities on earth, will secure national and personal rights to all. That is the only answer there can be to the Rathenau murder. The young David, the labor movement, who is now emerging from a world of chaos and destruction, carries death in his sling for the fascist monster Goliath. We must have faith in the ability of the coming labor movement to make the world safe for the people. There is no other hope; there is no other justice. If Jaures, Rathenau and Matteotti were able to speak, they would accept this justice as complete vindication of the causes for which they were accepted as symbols. The world is waiting for the labor movements of the world to gather strength and act.

they will cease to work, but that they will cease to do irksome work under pressure, and will work freely, planning, making, creating, according to their gifts and instincts.

"They will fight nature no longer as dull conscripts of the pick and plow, but for a splendid conquest. Only the spiritlessness of our present depression blinds us to the clear intimations of our reason that in the course of a few generations every little country town could become an Athens, every human being could be gentle in breeding and healthy in body and mind, the whole solid earth man's mine and its uttermost regions his playground.—H. G. Wells in The Outline of History.

Eternal Vigilance

It has been written that the "love of liberty with life is given" and that life itself is an inferior gift; that, with liberty exiled, life is a continuous curse and that "an hour of liberty is worth an eternity of bondage." It would be an easy task to link together gilded periods extolling liberty until the mind, weary with delight, becomes oblivious to the fact that while dreaming of security the blessings we magnified had, one by one, and little by little, disappeared, emphasizing the truth of the maxim that "eternal vigilance is the price of liberty."—Eugene V. Debs.

A GAME THAT NEVER GROWS OLD!

SEARCHLIGHT BY DONALD J. LOTRICH

Mrs. Wallis Simpson and the King of England are the talk of the world right now. Everywhere the poor people are guessing whether they will be wed. The English cabinet has made it a major issue, more important than the problem of unemployment of millions or the very existence of many more millions of inhabitants. The English colonies seem to be all upset about it too and threaten to do many things if it should come to pass. The fuss is merely whether a commoner of just ordinary red blood can marry a blue blooded royalist. And while millions cram their necks to get a peek at the famous couple, while hundreds of millions more pass up suppers to gobble up the dirt of the bleached scandal sheets, while millions and millions sympathize with the couple thoughtful—people will detest the noise and squabble of the great throng of thoughtless minds.

There is nothing basic for Socialists in the controversy. No principle of any kind, so far as conscious workers are concerned, are involved. It is wrong to see so much drummed up energy go to waste, to useless waste. It is criminal to see a government of the people stress the side of the exploiters and the social elite while that same government fails to properly care for the great herd of real useful men and women. King Edward is as useless as a fifth wheel to a baby carriage. Mrs. Simpson has never done anything to have a right to live her luxurious life. Others have supported both of them. The useful work of the laboring man has made Eddy a playboy. Royal blue-blood! Pshaw! The very same kind of blood trickles thru their veins as goes thru the veins of the lowest outcast, the tyrants, the hoboes. No different! He holds his position fraudulently. He has never earned it and his ancestors robbed others, killed millions and decapitated hundreds of millions more, to assert their undivine governing position. No, to sensible people this hallyboo is disgusting and only proves again how dumb the people really are to lose their heads over an empty nothing. It may take the royal bluebloods down a notch or two if the King should marry a commoner but even that means nothing.

I wish I could get every one in America to read "It Can't Happen Here" by Sinclair Lewis. Though it is not a book to make class conscious workers perhaps, it does disclose the tyranny of the fascists, the crimes, the killings. For people who understand it holds great interest. The Milwaukee Leader is publishing it serially and the book can be purchased for 98c from them.

Prominent Socialists will make up part of the crowd which will bid Clarence Senior adieu from the position he has held for eight years at a banquet at Cafe Idrott, 3206 N. Wilton Ave. The affair takes place Saturday, Dec. 12. You can make reservations by writing to Emma Kay, 549 W. Randolph St.

We note that Roy Burt was elected to succeed Clarence Senior. We know Roy Burt well. He is a capable speaker. He is a fine soul, honest and sincere. He has, undoubtedly, done the Party much good. I would rather see Roy Burt in the capacity he now holds and place some other office man at the head of the National Organization however. Comrade Burt was at one time Secretary of the State and Cook County organizations.

The Executive Committee of the Yugoslav Socialist Federation held its regular monthly meeting last Friday and among other decisions ordered to push the appeal for funds for the cause of the Spanish workers more energetically than heretofore. Good reports were had on the 1937 Almanac and reasonably fair tour of Chas. Pogorelec and a number of other speakers.

The Chicago meeting of the three Spanish government representatives was well attended at the Coliseum last Friday night and a good amount secured to help the Spanish cause. Many they buy many guns with the money and thereby lick the fascist tyrants.

NOTE
More English reports and Articles on Page 5.